

verslag

Onderwerp / Overlegorgaan 101ste Amateuroverleg
Datum bespreking 30 april 2020
Plaats bespreking GoToMeeting

Deelnemers

Agentschap Telecom:

Frans Hofsommer (vz)
Niels Bredewout (secr)
Sietse Anema

VERON:

Hans Blondeel Timmerman
Guido van den Berg
Rob Hardenberg

**Ministerie van Economische
Zaken en Klimaat:**
Klaas Bouma (a.p. 5.2 en
5.3)

VRZA:

Ron Goossen
Gerard van Oosten

DARU:

Jan van Muijlwijk
Bert Woest

Agenda

1. Opening

Het overleg vindt digitaal plaats. De voorzitter opent de vergadering en heet alle deelnemers welkom en in het bijzonder DARU, dat voor de eerste keer deelneemt. Er volgt een korte voorstelronde.

2. Mededelingen

- Impact corona
Alle medewerkers van Agentschap Telecom werken in principe thuis. Dat heeft impact op de voortgang van werkzaamheden, maar over het algemeen kan er goed worden doorgewerkt. Het afnemen van examens (radiozendamateurs + maritiem) is nu niet/beperkt mogelijk. Waar mogelijk gebeurt dit telefonisch, waar nodig vindt er ook onderzoek ter plaatse plaats, zolang er geen contact is met omwonenden. Onderzoek

aan installaties of in woningen of bedrijven worden verschoven naar het moment dat dit weer mogelijk is.

- Onderzoek verhogen kwaliteit examens
AT onderzoekt hoe de kwaliteit van de examens en de dienstverlening van AT rondom examens beter kan. De software die AT hier nu voor gebruikt is verouderd en moet vervangen worden. Daarnaast kijkt AT hoe het betere examens kan maken of misschien zelfs laten maken. Het onderzoek loopt nog. De partijen waar AT mee in gesprek is hebben ook last van de corona-crisis. AT hoopt hier binnen 1 a 2 maanden meer over te kunnen zeggen.
- Automatisering dienstverlening AT
AT werkt door aan het vernieuwen van de automatisering. Ook in dat traject zorgt de corona-crisis voor enige vertraging. Zo werken ontwikkelaars vanuit huis, wat samenwerking lastiger maakt.
- Vertrek deelnemers AO
De AO-secretaris gaat iets anders doen bij AT, en zal daarom binnenkort geen radiozendamateurs-zaken meer doen. Er wordt een vervanger geworven. Ron Goossen stopt met deelname aan het AO zodra de herijking voor Novice-amateurs afgerond is. VRZA beraadt zich over zijn opvolging.

3. Terms of Reference Amateuroverleg (Doc 101-01)

De Terms of Reference (ToR) van het AO worden doorgenomen. In de ToR staan o.a. het doel van het overleg, wat er zoal besproken wordt, welke partijen er deelnemen en hoe er vergaderd wordt. Het AO is een informeel overleg (er worden geen besluiten genomen) dat voor AT een goed middel is om van gedachten te wisselen met een vertegenwoordiging van radiozendamateurs over alles wat met zenden op de amateurfrequenties te maken heeft. De deelnemers doen suggesties voor aanpassing van de ToR. AT doet een aanpassingsvoorstel en brengt dit in op het volgende AO (**actiepunt 101-01**).

4. Bespreken actiepuntenlijst AO-100

Nr.	Onderwerp	Actie door	Gereed voor	Gereed
97-02	Toevoegen bijlage aan gedragslijn	AT	Q2 2019	
98-01	Vervolgoverleg LSA organiseren	AT	Oktober 2019	
99-04	Implementatie Herijking Novice	AT	Q2 2020	
99-06	Schrappen van de minimumleeftijd voor een registratie in gang zetten (tenzij er een goede reden voor de minimumleeftijd blijkt te zijn)	AT	Q2 2020	

100-01	Voorstellen 99-05 bestuderen en overnemen indien mee eens	AT	Q2 2020	22 april 2020 (Doc 99-05, Doc 101-02)
100-02	AT plant een overleg in januari 2020 om de bovenregionale relaisstations te evalueren.	AT	Januari 2020	Februari 2020
100-03	Verder uitwerken hoe er beter gemeten kan worden om een goed inzicht te krijgen in de bezetting van amateurbanden	VERON/VRZA	April 2020	
100-04	AT stuurt een document naar VERON en VRZA met een overzicht van de amateurbanden die onder een vergrootglas liggen.	AT	Januari 2020	25 februari 2020
100-05	Actualiseren examenvragen F-examen	AT		

97-02 - Toevoegen bijlage aan Gedragslijn vergunningen

AT heeft een bijlage met veel voorkomende vergunningvoorschriften in concept klaar. Deze wordt nog intern afgestemd en dan ter vaststelling geagendeerd op het volgende AO. **Actiepunt blijft staan.**

98-01 - Vervolgoverleg LSA organiseren

Een fysiek overleg was gepland in maart, maar is geannuleerd vanwege de corona-maatregelen. AT plant een nieuw overleg, desnoods digitaal. **Actiepunt blijft staan.**

99-04 - Implementatie Herijking Novice

AT meldt dat de streefdatum van 1 juli 2020 niet wordt gehaald. Het aanpassen van de Regeling gebruik van frequentieruimte met meldingsplicht 2015 (hierna: de Regeling) is vertraagd. Door de corona-crisis moeten de benodigde juristen bij AT en in Den Haag prioriteit geven aan andere urgente werkzaamheden. **Actiepunt blijft staan.** De nieuwe streefdatum is 1 oktober 2020, maar er moet rekening worden gehouden worden met verdere vertraging tot 1 januari 2021. Dit geldt ook voor de andere geplande wijzigingen van de Regeling en actiepunten **99-06** en **100-01**.

De voorzitter en de secretaris geven aan dit erg vervelend te vinden, ook omdat veel radiozendamateurs juist nu thuis zitten en Novice amateurs graag gebruik willen maken van de verruimde mogelijkheden.

De verenigingen spreken hun teleurstelling uit over de vertraging. Zij vragen AT om iets te doen zodat er toch op 1 juli 2020 gestart kan worden. De voorzitter begrijpt de teleurstelling en zegt toe dat AT dit serieus gaat onderzoeken. Maar hij wil geen valse verwachtingen wekken. Het is niet waarschijnlijk dat dit lukt. Tot nader order gelden de huidige regels. Omdat AT aan heeft gegeven dat gedogen niet tot de mogelijkheden behoort hebben de verenigingen verzocht te bezien op welke andere wijze kan worden geanticipeerd op de nieuwe regelgeving.

99-06 – *Schrappen van de minimumleeftijd voor een registratie in gang zetten (tenzij er een goede reden voor de minimumleeftijd blijkt te zijn)*
AT onderzoekt het. Als er geen belemmeringen zijn wordt ook dit in de Regeling opgenomen. Ook deze wijziging is vertraagd. **Actiepunt blijft staan.** De nieuwe streefdatum is 1 oktober 2020, met mogelijk verdere vertraging tot 1 januari 2021.

100-01 – *Voorstellen 99-05 bestuderen en overnemen indien mee eens*
AT heeft op 22 april 2020 gereageerd op de voorstellen. Verbetervoorstellen voor de regels omtrent 'berichten van of voor derden' en de identificatieverplichting worden meegewogen in de aanpassing van de Regeling die in voorbereiding is. **Actiepunt afgerond.**

100-02 - *AT plant een overleg in januari 2020 om de bovenregionale relaisstations te evalueren.*
Overleg heeft plaatsgevonden in februari 2020 (zie 5.4 voor bespreking van de uitkomst). **Actiepunt afgedaan.**

100-03 – *Verder uitwerken hoe er beter gemeten kan worden om een goed inzicht te krijgen in de bezetting van amateurbanden*
De verenigingen hebben onderzoek gedaan en een document ingebracht. Bespreking hiervan is doorgeschoven naar het volgende AO. **Actiepunt blijft staan.**

100-04 - *AT stuurt een document naar VERON en VRZA met een overzicht van de amateurbanden die onder een vergrootglas liggen.*
Document verzonden op 25 februari 2020. **Actiepunt afgedaan.**

100-05 - *Actualiseren examenvragen F-examen*
Bespreking onder agendapunt 5.1. **Actiepunt blijft staan.**

5. Agendapunten Agentschap telecom

5.1. Voortgang prioriteitenlijst

- Prio 1: uitvoeren reguliere werkzaamheden
Geen bijzonderheden.

- Prio 2: Aanpassen Examenregeling (o.a. toevoegen CEPT afspraken toetsen sociale vaardigheden)
On hold gezet. AT moet eerst weten wat er nodig is om de examens te verbeteren en doet daar onderzoek naar. Daarna worden de regels daarop aangepast. Het opstellen van examenvragen over sociale vaardigheden wordt wel gestart (zie Prio 4).

- Prio 3: Herijking mogelijkheden N-amateurs
Wordt als prio van de lijst gehaald. Blijft wel staan als actiepunt (99-04).

- Prio 4: Examenvragen checken/nieuwe vragen
Het traject om de F-vragen te actualiseren wordt na de zomer opgestart. AT is blij dat vrijwilligers van SRE bereid zijn om weer mee te helpen. Op voorspraak van SRE wordt gestart met een snelle verbeteringslag, door eerst de vragen te behandelen waarvan we nu al weten dat deze niet meer voldoen. Daarna wordt de rest van de

vragen opgepakt. De N-vragen zijn klaar, maar worden nog niet gebruikt in de examens. Bij het eerstvolgende examens (september) moet dat wel het geval zijn.

- Prio 5: Evaluatie bovenregionale relaisstations
Bespreking onder agendapunt 5.4

5.2. Frequentiebeleid (Doc 101-03)

Dit is een vast agendapunt, en het vervolg van de bespreking in AO-100.

EZK en AT geven nogmaals aan dat de druk op het (amateur)spectrum vanuit verschillende kanten toeneemt. Het gaat in elk geval om de volgende banden (tussen haakjes de hoek van waaruit er interesse (geweest) is of wordt verwacht):

- 144-146 MHz (o.a. luchtvaart / PMR)
- 430-440 MHz (o.a. PMR, PPDR)
- 1240-1300 MHz (o.a. rail / drones / PMSE / GNSS (Galileo PRS))
- 2320-2400 MHz (o.a. Verticals / PMSE / rail /)
- 3400-3410 MHz (radar Guardband / 5G NR)
- 5650-5850 MHz (SRD/ITS/RLAN/Drones/PMSE/verticals)

Maar ook de banden boven de 5 GHz zullen mogelijk ergens worden bekeken en besproken. Voor verschillende toepassingen wordt veel gekeken naar dezelfde banden, m.n. voor breedband toepassingen.

EZK en AT geven aan dat de verenigingen er goed aan doen om een helder beeld te vormen welke banden of banddelen absoluut behouden moeten worden, en welke banden of banddelen eventueel gedeeld kunnen worden (en met welke andere diensten en onder welke voorwaarden), of uitgeruild of in het uiterste geval zelfs opgegeven zouden kunnen worden. Ook kunnen er banden zijn die op dit moment niet voor amateurs beschikbaar zijn, maar die wel interessant kunnen zijn voor radio-experimenten in de toekomst.

Dat moet in een vroeg stadium. En zo breed gedragen als mogelijk is. Ook de internationale component is daarbij belangrijk. Als het beeld al compleet is en breed gedragen wordt voordat banden daadwerkelijk worden betwist, dan helpt dat de verenigingen om de belangen van radiozendamateurs goed te behartigen en in te kunnen zetten op de frequenties die echt belangrijk zijn. Ook helpt dat EZK/AT om bij het maken van beleid en (internationale) afspraken de belangen van radiozendamateurs goed mee te kunnen wegen.

We staan aan het begin van dit traject. Er is tijd. Het begint met inventarisatie van het belang van de huidige banden. Welke experimenten vinden er plaats? Hoeveel worden ze gebruikt? Met welke ander toepassingen is sharing eventueel een optie? Wat als (een deel van) een band niet meer beschikbaar zou zijn?

De verenigingen geven aan dat zij het belang van sharen onderschrijven en dat de amateurdienst al veel banden deelt. Veelal is de amateurdienst secundair en zal voor sharing eerst gesproken moeten worden met (andere)

primaire gebruikers. Afspraken zullen in internationaal verband gemaakt moeten worden. De verenigingen hebben meer informatie nodig over de spectrumbehoeftes vanuit andere toepassingen, onder meer om beter in te kunnen schatten of sharing eventueel mogelijk is.

De interesse voor alle genoemde banden wordt kort besproken. Bij alle banden worden door de verenigingen kanttekeningen geplaatst.

Er is behoefte aan een vervolgoverleg buiten het AO om dieper de inhoud in te kunnen gaan. EZK/AT organiseren een overleg in september 2020 (**Actiepunt 101-02**)

5.3. Antenneplaatsingsproblematiek

EZK polst de bereidheid van de verenigingen om in een apart overleg – buiten het AO om – te spreken over de problemen die radiozendamateurs tegenkomen bij het plaatsen van antennes.

Aanleiding is een gesprek tussen EZK/AT en de Romeo Foxtrot DX Club (RFDX) dat in juni 2019 heeft plaatsgevonden, na een toezegging van de staatssecretaris in reactie op vragen van de PVV. Daar zijn oplossingsrichtingen verkend. EZK en AT gaan echter zelf niet over het plaatsen van antennes. Wel kan de weg worden geopend naar het gesprek met de verantwoordelijke organen: BZK (regelgeving) en de gemeenten (VNG, beleidsregels), mits daar breed draagvlak voor is bij de verenigingen.

De verenigingen zijn hier graag toe bereid en willen dit graag gezamenlijk naar een hoger plan tillen. Zij schetsen een lange geschiedenis met veel inzet, veel jurisprudentie en een toenemende complexiteit van de problematiek. Ze geven aan dat gemeentes, woningbouwverenigingen en Vve's de regels vaak niet goed kennen en/of eigen regels maken die juridisch niet houdbaar zijn.

EZK/AT faciliteren een overleg met de AO-verenigingen, RFDX en het Antennebureau (**actiepunt 101-03**), met als doel om de juiste aanvliegroute voor de amateurgemeenschap richting BZK/VNG te bepalen. Het gaat dan om de aard en omvang van de problematiek. Twee lijnen worden daarbij verder ook verkend: de regelgeving en het informeren van gemeenten en andere partijen zoals woningbouwverenigingen en Verenigingen van Eigenaren. De inhoudelijke bijdrage moet vanuit de radiozendamateurs komen. Gezien de complexiteit is een fysieke bijeenkomst gewenst, zo mogelijk dit najaar.

Uit toezichtperspectief wordt nog genoemd dat bij elke eventuele verruiming ten aanzien van het plaatsen van antennes ook rekening moet worden gehouden met de (ongewenste) effecten die dit in de ether kan hebben.

5.4. Evaluatie bovenregionale relaisstations (Doc 101-04)

AT heeft de uitgifte van vergunningen voor het gebruik van bovenregionale relaisstations geëvalueerd. Het concept-rapport van de evaluatie wordt bij het verslag gevoegd (**bijlage I**). AT concludeert na interne evaluatie en overleg met een afvaardiging van VERON en VRZA:

De technologische stappen en ontwikkelingen die zijn gezet met het experiment bovenregionale repeaterstations zijn veelbelovend en de stimulatie tot samenwerken geeft meer input op de gewenste innovaties. Het experiment met bovenregionale relaisstations heeft toegevoegde waarde en geeft in de uitvoering geen problemen, maar is, met name door misbruik en illegaal gebruik, met de beschikbare capaciteit en middelen niet handhaafbaar gebleken en kan in de huidige vorm daarom niet blijven voortbestaan. Alleen als de handhaafbaarheid verbetert, kunnen vergunningen voor bovenregionale relaisstations worden gecontinueerd.

AT licht toe dat inzet op handhaving niet alleen regionaal is, zoals in de evaluatie door de verenigingen is aangegeven, maar landelijk. De inzet op PI2NOS is bovenmatig groot geweest. Met beperkt resultaat. Zonder aanvullende voorwaarden/afspraken blijft te grote inzet noodzakelijk.

De verenigingen hebben begrip voor de problemen omtrent handhaving, maar hebben bezwaar tegen het gewicht dat hieraan is toegekend in de uiteindelijke conclusie, omdat er ook experimenten zijn waarbij AT geen bovenmatige inspanning hoeft te verrichten. Er is veel goede wil in de amateurgemeenschap. Vanuit de kant van de beheerders is er bereidheid om aan (technische) oplossingen te werken. Digitaal, maar ook voor analoog wordt naar mogelijkheden gekeken.

AT plant een (fysiek) vervolgoverleg met verenigingen en beheerders om oplossingen te verkennen (**actiepunt 101-04**). Als die er niet zijn, dan stopt AT met het uitgeven van vergunningen voor experimenten met bovenregionale relaisstations.

5.5. Storingsmeldingen/rapportages (Doc 101-05)

De rapportage over storingsmeldingen wordt bij het verslag gevoegd (**bijlage II**). AT geeft een toelichting en vraagt extra aandacht voor de problematiek op 433-435 MHz. Er vindt vermenging plaats in verbindingen tussen radiozendamateurs en LPD-gebruikers. Dat is niet toegestaan en ongewenst. De verenigingen zijn graag bereid om daar op de verenigingswebsites aandacht voor te vragen. Ook (een deel van) de niet-radiozendamateurs kan daarmee worden bereikt. AT levert een tekst aan die verenigingen kunnen plaatsen (**actiepunt 101-05**).

De verenigingen vragen of AT actie onderneemt als er signalen zijn dat leveranciers van zonnepanelen afspraken niet nakomen. AT heeft regelmatig contact met de leveranciers. Alle individuele casussen worden doorgesproken. Vervolgens neemt AT waar nodig contact op met de betrokken radiozendamateurs.

6. Agendapunten verenigingen (DOC 101-06)

6.1. Bezettingsgraad amateurbanden (Doc 101-07)

Dit agendapunt schuift door naar het volgende Amateuroverleg.

6.2. 50 MHz band en uitkomst WRC-19

De verenigingen vragen AT of Nederland de uitkomst van WRC-19 zal implementeren om de 50-50,5 MHz toe te wijzen aan de amateurdienst op primaire basis, maar wel op non-interference basis (NIB) ten opzichte van de andere primaire gebruikers. Dat betekent in Nederland dat de mobiele dienst (in gebruik door Defensie) en metro-videoverbindingen voorrang blijven houden. De amateurverenigingen zullen met defensie overleg hebben over de gebruiksvoorwaarden, waarbij in het primaire deel een uitgangsvermogen van 400 Watt op het wenselijkste staat. AT onderzoekt de mogelijkheden en risico's. Als tot implementatie wordt overgegaan, zal de streefdatum voor wijziging van het NFP 1 januari 2021 zijn. Of die datum gehaald wordt is niet zeker.

6.3. Entry Level License

De IARU Regio 1 heeft de wens om de mogelijkheid te realiseren dat iedere administratie in Region 1 een Entry Level Licence kan afgeven. De voorzitter geeft aan dat een derde examenniveau naast N en F op het AO niet bespreekbaar is. In CEPT-verband heeft Nederland aangegeven geen voorstander te zijn van een Entry Level License. Zolang er geen internationaal geharmoniseerde afspraken over zijn, gaat AT er niet over nadenken en heeft het geen zin om het op het AO te agenderen. De verenigingen spreken hun teleurstelling hierover uit.

6.4. Radio-identificaties: drones, ITU-reeks NL en wel/geen bullet roepletterbeleid

De verenigingen hebben vragen gesteld over toewijzing van radio-identificaties aan drones. AT geeft die niet uit, dat doet IL&T. De door ITU aan Nederland toegewezen reeks loopt inderdaad van PAA tot PIZ.

7. Onderwerpen uit internationale gremia

- In juni 2020 wordt besloten of de IARU Region 1 conferentie in oktober 2020 door kan gaan.
- De voorbereidingen voor de komende WRC cyclus zijn gestart. Van belang voor radiozendamateuur is met name de kwestie rondom Galileo.

8. Ontwikkelingen in de amateurwereld

Het is wat drukker op de banden nu iedereen thuis zit. Er zijn enkele nieuwe gespreksrondes ontstaan. Ook in het DX-gedeelte is veel activiteit, vooral digitale modi.

9. Rondvraag/datum volgend overleg/Sluiting

Het volgende Amateuroverleg vindt plaats op 22 oktober 2020. De voorzitter dankt de deelnemers en sluit de vergadering.

Bijlage I: nieuwe actiepunten AO-101

Nr.	Onderwerp	Actie door	Gereed voor	Gereed
101-01	Aanpassingsvoorstel voor Terms of Reference AO.	AT	Q3 2020	
101-02	Overleg over frequentiebeleid organiseren in september 2020.	AT/EZK	September 2020	
101-03	Overleg over antenneplaatsingsproblematiek organiseren najaar 2020 met VERON, VRZA, DARU, RFDX en het Antennebureau.	AT/EZK	Q3 2020	
101-04	Overleg over bovenregionale relaisstations organiseren (zo mogelijk fysiek) met verenigingen en beheerders.	AT	Q3 2020	
101-05	Tekst aanleveren aan verenigingen om aandacht te vragen voor de problematiek op 433-435 MHz die verenigingen kunnen plaatsen.	AT	Q2 2020	